

Međunarodni stečaj u pravu Republike Srbije

Zakonom o stečaju Republike Srbije (“Službeni glasnik RS” br. 104/2009, 99/2011, 71/2012) uvode se pravila o međunarodnom stečaju u pravo Republike Srbije, čime se omogućava priznanje stranih stečajnih postupaka u Srbiji.

Zakonski osnov

Pravila o međunarodnom stečaju Zakona o stečaju zasnovana su na UNCITRAL-ovom Modelu zakona o međunarodnom stečaju iz 1997. godine (EU Regulatorna o stečaju nije primenjiva). Stoga strani stečajni postupak može imati posledice u Srbiji time što će omogućiti, između ostalog, (i) prekid sudskog postupka i prinudnog izvršenja nad imovinom stečajnog dužnika u Srbiji i (ii) međunarodnu saradnju i neposredno obraćanje između sudova i stranih predstavnika.

Postupci koji ispunjavaju uslove za priznanje

Strani postupak koji ispunjava uslove za priznanje u Srbiji je sudski ili upravni postupak koji se sa ciljem kolektivnog namirenja poverilaca putem reorganizacije, bankrotstva ili likvidacije sprovodi u stranoj državi, a u kojem su imovina i poslovanje dužnika pod kontrolom ili nadzorom stranog suda ili drugog nadležnog organa. Stoga se vansudsko poravnanje i prinudna uprava u načelu ne priznaju.

Zahtev za priznanje stranog postupka

Strani predstavnik može nadležnom sudu u Republici Srbiji da podnese zahtev za priznanje stranog postupka u kojem je imenovan. Strani predstavnik je lice ili organ, uključujući i one koji su privremeno imenovani, koji su u stranom postupku ovlašćeni da vode reorganizaciju, bankrotstvo ili likvidaciju nad imovinom ili poslovima dužnika. Strani predstavnik ima pravo neposrednog postupanja pred sudovima u Republici Srbiji (uključujući i pokretanje postupka za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika).

U cilju priznanja stranog postupka u Republici Srbiji, strani predstavnik u Srbiji podnosi: (i) zahtev za priznanje stranog postupka; (ii) odluku o pokretanju stranog postupka i imenovanju stranog predstavnika, ili potvrdu stranog suda ili drugog nadležnog organa o postojanju stranog postupka i imenovanju stranog predstavnika, ili bilo koji drugi dokaz o postojanju stranog postupka i imenovanju stranog predstavnika (za koji sud smatra da je prihvatljiv); i (iii) izjavu u kojoj se navode svi strani postupci u vezi sa dužnikom koji su poznati stranom predstavniku.

Sva dokumenta se podnose u originalu ili kopiji overenoj i legalizovanoj na odgovarajući način, prevedena na srpski jezik od strane ovlašćenog sudskog tumača. Sud može dokumenta koja su podneta uz zahtev za priznanje da smatra autentičnim, bez obzira na to da li su legalizovana u smislu zakona kojim se uređuje legalizacija isprava u međunarodnom saobraćaju.

Priznanje stranog postupka

Nadležni sud u Srbiji priznaje strani postupak kao glavni strani postupak ili sporedni strani postupak. Pod glavnim stranim postupkom podrazumeva se strani postupak koji se vodi u državi u kojoj je središte glavnih interesa (tzv. COMI, *centre of main interests*) dužnika ili, izuzetno, strani postupak koji se vodi u državi u kojoj je registrovano sedište dužnika – ako se prema pravu države u kojoj se nalazi COMI dužnika glavni strani postupak ne može voditi po tom osnovu. Pod sporednim stranim postupkom podrazumeva se strani postupak koji se vodi u državi u kojoj dužnik ima stalnu poslovnu jedinicu (odnosno mesto poslovanja u kojem dužnik obavlja ekonomsku aktivnost koja nije tranzitnog karaktera, upotrebom ljudske radne snage i dobara ili usluga).

Pomoć u vezi sa priznanjem stranog postupka

Zajedno sa zahtevom za priznanje stranog postupka, strani predstavnik može podneti nadležnom sudu u Republici Srbiji i zahtev za pomoć privremene prirode, kao što je zabrana prinudnog izvršenja nad imovinom dužnika u Republici Srbiji. Sud će pružiti pomoć jedino ako utvrdi da je ona hitno potrebna radi zaštite imovine stečajnog dužnika ili interesa poverilaca. Privremena pomoć traje samo do odlučivanja o zahtevu za priznanje stranog postupka, i može poslužiti kao korisno sredstvo za očuvanje imovine stečajnog dužnika do donošenja odluke o priznanju.

Zakonske posledice priznanja stranog postupka u Republici Srbiji su: (i) zabrana pokretanja novih i prekid započetih postupaka u vezi sa imovinom, pravima, obavezama ili odgovornostima dužnika (što, međutim, ne sprečava istovremeno pokretanje stečajnog postupka u Republici Srbiji); (ii) zabrana prinudnog izvršenja na imovini dužnika; i (ii) zabrana prenosa, opterećivanja i drugog raspolaganja imovinom dužnika. Naplata potraživanja se zatim vrši u skladu sa važećim režimom kolektivnog namirenja poverilaca prema isplatnom redu.

Izuzeće od primene posledica priznanja stranog postupka

Sud može odrediti izuzeće od primene gore navedenih zabrana kao posledica priznanja stranog postupka (i) u cilju zaštite prava obezbeđenih poverilaca u vezi sa imovinom koja služi kao sredstvo obezbeđenja ili (ii) u cilju zaštite interesa poverilaca u Republici Srbiji, ukoliko sud utvrdi da strani postupak, iako priznat, ne obezbeđuje odgovarajuću zaštitu njihovih interesa.

Strani stečajni postupak može imati posledice u Republici Srbiji time što će omogućiti, između ostalog, zabranu prinudnog izvršenja nad imovinom stečajnog dužnika u Republici Srbiji i međunarodnu saradnju između sudova i stranih predstavnika.